

Preek over Psalm 90:12 – Oudejaar 2013

Liturgie:

Votum en groet

Zingen: Ps. 138:1,4

Gebed

Gedachtenis van geboorte en overlijden

Zingen: Ps. 90:1,2

Schriftlezing: Psalm 90

Zingen: Ps. 90:3,4,5

Tekst: Psalm 90:12

Preek

Zingen: Ps. 90:6,7,8

Geloofsbelijdenis

Zingen: Gez. 160:1,2

Gebed

Collecte

Zingen: Lb. 397:1,2,3,4,5,6

Zegen

Gehouden te: Baflo, 31-12-13 (19.30 u.)

Preek

Thema: Tel je dagen en wees wijs

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Oliebollen

Psalm 90 ruikt niet naar oliebolletjes. Of wel: we lezen vanavond een 'oudejaarspsalm' die geen oudejaarspsalm is. Althans zo is hij niet gedicht door Mozes.

Wij hebben dat er wel van gemaakt. Wij beleven deze psalm als een psalm die precies past bij onze oudejaarsbeleving. In veel christelijke gezinnen wordt deze psalm gelezen en gezongen bij de jaarwisseling. Heel goed! Daar is niks mis mee. Op oudejaarsdag staan we als christenen stil bij de voortgang van de tijd. We zeggen of verzuchten: "Alweer een jaar voorbij. Wat gaat de tijd toch snel." We tellen de dagen en de uren. We kijken terug op het jaar dat voorbijging. En we wagen een voorzichtige blik naar het nieuwe jaar dat komt, zo de Heer wil.

Psalm 90 lijkt ons voor te gaan in dat tellen van de dagen en de jaren. Vers 12:

*"Leer ons zo onze dagen te tellen
dat wijsheid ons hart vervult."*

Ons oudejaarsgevoel lijkt daardoor gestimuleerd te worden.

Nu heeft de Heer in Psalm 90 zeker een boodschap voor zijn gemeente en voor de mensen op 31 december. Maar evengoed voor 1 januari, 2 februari, 3 maart en al de andere dagen van het jaar. Want elke dag is een dag voor de Heer in het jaar van onze Heer, 2013 of 2014.

Psalm 90 ruikt niet naar oliebolletjes. Wanneer we teveel poedersuiker over de psalm strooien, dan wordt hij te zoet. Dan verdwijnt het indrukwekkende van de psalm voor ons. Dan verdwijnt ook de scherpe boodschap, die Mozes biddend onder woorden brengt. De scherpe kanten van:

*"Wij komen om door uw toorn,
door uw woede bezwijken wij." (vers 7)*

En:

*"Wie kent de kracht van uw toorn,
wie vreest oprecht uw woede?" (vers 11)*

Bepaald geen zoete woorden.

Psalm 90 brengt niet een algemeen gevoel van de korthed van het menschenleven onder woorden. Maar de psalm is een gebed van Mozes samen met en voor Gods volk in zijn tijd. Dat is de periode van veertig jaar zwerven in de woestijn. De tijd van een kerkgeslacht, dat getroffen wordt door de toorn van God, die zich van Israël heeft afgekeerd.

In die situatie vraagt Mozes aan de Heer: *"Leer ons zo onze dagen tellen, dat wijsheid ons hart vervult."*

Toch is de psalm geen wanhopige of hopeloze klacht tot God. Bij alle ernst blijven geloof en vertrouwen op de Heer de toon aangeven. Kijk naar het begin en het slot van de psalm.

Mozes leert ons hier:

Tel je dagen en wees wijs

2. Gods tijd, onze tijd

Wie zijn dagen wil tellen, begint bij de HEER. Net als Mozes in Psalm 90. Maar je stuit dan dadelijk op de onmogelijkheid om door te tellen en ergens een punt te zetten.

Gods dagen en jaren zijn ontelbaar. Want de HEER is de eeuwige God.

In Gods ogen zijn duizend jaar als de dag van gisteren die voorbij is, niet meer dan een wake in de nacht, vs. 4.

Duizend mensenjaren, dat zijn ruim 365.000 dagen. Dat is voor de gemiddelde Israëliet eindeloos.

Niemand kan een periode van een millennium – 1000 jaar – overzien. Het is voor mensen een eeuwigheid. Eén of twee generaties overzien dat gaat voor ons nog net. Veertig jaar, dat maken we zo ongeveer bewust mee. Of nog een stuk van zo'n periode erbij. Wanneer wij sterk of zeer sterk zijn. Maar dan houdt het voor ons mensen ook op. Onze dagen zijn geteld. En we zijn uitgeteld.

Gods jaren zijn niet te tellen voor mensen. Laat staan zijn dagen. Eindeloos zijn ze. Eeuwig is Hij. Er is geen tellen aan. Daar hoef je niet wanhopig van te worden en teleurgesteld op te houden. Bewondering, ontzag en vertrouwen op de Heer zetten de toon en strijden om de voorrang in ons gelovig denken.

Bij God beginnen in je gebed. Net als Mozes. In geloof je vertrouwen uitspreken in de Heer. Dat is wijs. Dat is godvrezend.

*"Heer, u bent ons een toevlucht geweest
van geslacht op geslacht.
Nog voor de bergen waren geboren,
voor u aarde en land had gebaard –
u bent, o God, van eeuwigheid tot eeuwigheid." (vers 1,2)*

Mozes begint zijn gebed met de belijdenis, dat de Heer altijd een toevluchtsoord is geweest voor Israël, generatie na generatie.

Tussen haakjes: hier blijkt dat Mozes zich niet afzondert van het volk. Hij plaatst zich niet tegenover Israël, ook al is hij godsman. Ook straks niet, wanneer hij spreekt over de toorn van God die Israël teistert. Hij is solidair met zijn mensen.

"Voor ons bent U, Heer, een toevlucht geweest van geslacht op geslacht."

Een toevluchtsoord, dat is in bergachtig land een schuilgrot, waar je beschutting vindt. Een tijdelijke verblijfplaats. Uit de wind, beschermt tegen regen of al te hete zonneshijn. Mozes, die het bergland van de Sinai kende, heeft zulke schuilplaatsen gekend en regelmatig opgezocht. Toen hij nog de kudden van Jetro weidde, mag je aannemen.

Zo'n toevluchtsoord bent U, HEER, voor ons. Nu, maar ook al in het verre verleden, voor ons voorgeslacht. Abraham, Isaak en Jakob. Ze schuilden bij de Heer en zochten bij Hem hun toevlucht.

"Bij U, Heer, kunnen we altijd terecht. Want U bent de Machtige Heer, de Schepper van hemel en aarde. U bent de eeuwige God." Die belijdenis spreekt in het bergland heel sterk. We spreken over eeuwige bergen en heuvelen. "Wat is er nu vaster, solider dan de Heer," zegt Mozes. Want voordat de bergen omhoog rezen, was de Heer er al. De Heer liet dat gebeuren. De eeuwige God.

"U bent God, alle eeuwen door," belijdt Mozes. "In U is geen verleden, heden en toekomst. U bent God van eeuwigheid tot eeuwigheid." De HEER valt voor Mozes en voor ons ook buiten alle categorieën van tijd. Tijd is ook een schepping van God voor ons mensen, voor onze wereld. Tijd heeft een begin. Je kunt de dagen en de jaren gaan tellen. De eerste dag, de tweede dag... Het jaar 2013 na Christus, 2014, net zolang tot Christus terugkomt.

Maar Gods tijden en jaren kun je niet tellen. Als je wilt beginnen, weet je niet waar je zult eindigen. Er is geen tellen aan.

3. Kortstondig

De tijd van God gaat buiten ons menselijke telraam, zegt Mozes.

*"Duizend jaar zijn in uw ogen
als de dag van gisteren die voorbij is,
niet meer dan een wake in de nacht."* (vers 4)

Duizend mensenjaren zijn voor God niet meer dan een dag. In die verhouding zijn 40 jaar in de woestijn voor God niet meer dan een paar minuten. Hij weet nog precies wat er voor die paar minuten gebeurd is. Hij vergeet het niet.

Voor God is ons leven uiterst kort. In het licht van Gods eeuwigheid – waarvan wij geen voorstelling hebben – zijn onze dagen heel kortstondig. Dat is het grote contrast, dat Mozes hier belijdt.

'U, Heer, bent de eeuwige God. Wij, uw volk, zijn kort van duur en kort van stof.'

*"U doet de sterveling terugkeren tot stof
en zegt: 'Keer terug, mensenkind.'" (vers 3)*

Mozes verwerkt hier in zijn gebed wat de HEER heeft gezegd tegen Adam en Eva in het paradijs, na de zondeval. Met name tegen de man:

*"Zweten zul je voor je brood,
totdat je terugkeert tot de aarde, waaruit je bent genomen:
stof ben je, tot stof keer je terug."* (Genesis 3:19)

God zegt dat tegen de mens: "Keer terug tot stof." Toen bij Adam en Eva. Maar Mozes hoort het God ook zeggen in zijn dagen. Hij ziet het om zich heen gebeuren. De vele mensen die sterven in de woestijn.

Hoe kort is het leven van zwakke mensen! In een oogwenk is het voorbij. Hoe kortstondig het leven is, geeft Mozes aan met nog drie beelden.

Een bergbeek na een hevige regenbui spoelt alles weg, wat hij op zijn pad tegen komt. Zo spoelt de Heer het leven van een mens weg. In een oogwenk worden we door Hem weggevaagd. We kunnen ons er niet tegen verzetten.

Ons leven is kort en snel verdwenen, zoals je 's morgens snel de slaap uit je ogen wrijft. Of zoals de ochtend de dromen in een mum van tijd verdrijft, zo vaagt God het mensenleven weg. Een zucht en wij zijn niet meer.

Mensen van de dag zijn we, zegt Mozes. We lijken wel gras, dat 's morgens opkomt, in de middag bloeit en 's avonds weer verdort. In één dag is het gebeurd. Langer duurt het niet.

*"De mens is aan het sterven prijs gegeven,
gelijk het gras kortstondig is zijn leven..."* (Ps. 103:6, berijmd)

Wie wijs leert tellen, moet bij de HEER beginnen. Je komt dan niet ver. Je blijft bij één steken. Want God is niet te tellen. Hij is wel te vertrouwen. Onze toevlucht is Hij, de eeuwige God.

Maar gelovig tellend kom je ook wat de mens betreft niet verder dan één dag. Of één klein dagdeel, afgezet tegen de oneindigheid van de Heer. Duizend jaar is bij de HEER net als gisteren, de dag die voorbij is. Die dag gaat altijd snel en is altijd te kort. Zo is ons leven, zegt Mozes.

4. Gods toorn

Hoe komt het dat Mozes en de gelovige Israëlieten de kortstondigheid van het leven zo sterk ervaren? Hoe komt het dat hun dagen niet alleen telbaar zijn, maar dat ze ook geteld zijn? Ja, dat hun dagen wezenlijk worden ingekort?

Dat komt vanwege de toorn van God die het volk treft. Mozes belijdt dat openlijk en eerlijk tegenover de HEER.

*"Wij komen om door uw toorn,
door uw woede bezwijken wij."* (vs. 7)

Mozes erkent de realiteit van Gods toorn over Israël. Maar hij vraagt wel wie van het volk daarmee nog rekent. Of de mensen van zijn generatie, en de generatie daaronder, daarvan nog wel doordrongen zijn.

*"Wie kent de kracht van uw toorn,
wie vreest oprecht uw woede?"* (vs. 11)

Hoeho treft Gods toorn het volk Israël? Als gevolg van de hardnekkige zonde en ongelovigheid van het volk. Vanwege hun voortdurend gemopper op de HEER, hun ongelooft en gebrek aan vertrouwen op God en zijn beloften.

Akelig duidelijk was dat aan het licht gekomen, toen de twaalf verspieters waren teruggekeerd van hun verkenningstocht door het beloofde land. Tien van de twaalf hadden een vreselijk negatief rapport uitgebracht.

"Het is een prachtig land. Maar de mensen zijn veel te sterk voor ons. Het zijn reuzen. De steden zijn veel te machtig. We kunnen ze nooit aan. We kunnen het land nooit innemen. Dat gaat niet."

Dat gif van ongelooft had een verwoestende uitwerking op de meerderheid van de mannen van Israël. We lezen in Numeri 14:1-4:

"Hierop barstte het hele volk in tranen uit, heel de nacht door klonk hun gejammer. Ze begonnen zich allemaal te beklagen. 'Waren we maar in Egypte gestorven, 'zeiden ze tegen Mozes en Aäron, 'of hier in de woestijn. Waarom brengt de HEER ons naar dat land? Om door het zwaard geveld te worden, en om onze vrouwen en kinderen te laten buitmaken? We kunnen beter teruggaan naar Egypte.' En tegen elkaar zeiden ze: 'Laten we een leider kiezen en teruggaan naar Egypte.'"

Het volk was niet te overtuigen, wat Jozua en Kaleb en Mozes en Aäron ook probeerden. "We kunnen er niet in," zeiden de mannen. "Dan mogen jullie er niet meer in," zei toen de HEER. "Maak rechtsomkeert. De woestijn weer in."

"Wij waren liever in de woestijn gestorven," zeiden de mannen. "Dan zullen jullie in de woestijn sterven," zei toen de HEER. "Jullie moeten net zo lang in de woestijn rondzwerven, totdat alle weerbare mannen van dat ogenblik zijn omgekomen." Voor elke dag verspieden één jaar zwerven in de woestijn. Veertig dagen worden veertig jaren.

Zo openbaarde God zijn toorn. Het hardnekkige ongeloof van het volk en vele leiders raakte Hem diep, want zijn beloften werden onbetrouwbaar geacht. Zijn liefde voor Abraham en diens nageslacht gekrenkt. Dan komt de HEER in beweging. Hij gaat straffen.

Mozes heeft de toorn van de HEER gezien in al die sterfgevallen gedurende veertig woestijnjaren. Bijna elke dag wel een begrafenis in de woestijn.

*"U doet de sterveling terugkeren tot stof
en zegt: 'Keer terug, mensenkind.'*

.....

U vaagt ons weg."

Israël liet in de woestijn een spoor van graven achter.

*"Wij komen om door uw toorn,
door uw woede bezwijken wij.*

*U hebt onze zonden vóór u geleid,
onze geheimen onthuld in het licht van uw gelaat." (vs. 7,8)*

Dat is de werkelijkheid van dat moment, van Mozes' tijd. Merkbaar, constateerbaar voor iedereen die in God gelooft en Hem als de Heilige en eeuwige God heeft leren kennen.

5. Ingekort

In zijn toorn kort de HEER het leven van de weerbare mannen in. Het wordt maar zeventig jaar meer in doorsnee. Of tachtig indien wij sterk zijn. Voor Mozes is dat de middelbare leeftijd. Hij is zelf 120 jaar geworden, Aäron 123 jaar, hun zus Mirjam ook ongeveer zo oud. Hun vader Amram 137 jaar, Jozua 110. Boven de honderd worden was toen dus geen uitzondering.

Maar God kort de dagen van de mannen van Israël in. Mannen nog in de kracht van hun leven sterven een voor een. En het geeft de achterblijvenden de indruk: "Het leven vliegt voorbij, opeens is het afgelopen." En wat is het geweest? Waar waren we

zo op gesteld? Waar waren we zo trots op? Het is moeite en leed. Allemaal gezwoeg en ellende.

En als je de woestijnreis van veertig jaar bekijkt, dat is het met de uittocht ook niks meer gedaan. Het lijkt volkomen op dood spoor te zitten. Israël in oordeelstijd. Want de HEER heeft zich van zijn volk afgekeerd. Zo heeft de HEER het zelf gezegd tegen het volk:

"Veertig dagen hebben jullie het land verkend, veertig jaar zul je voor je schuld boete doen, één jaar voor elke dag. Dan zul je ondervinden wat het betekent als ik mijn handen van je aftrek." (Numeri 14:34)

Dat is de toorn van de HEER: als God zich van zijn volk afkeert. Zich omdraait en met de rug naar zijn volk gaat staan. Gods toorn is de achterkant van zijn liefde. Het is Gods afgewende gezicht.

Dat is verschrikkelijk. Het teistert onze dagen, moet Mozes erkennen. We gaan eraan ten onder. En zijn vraag is:

"Wie kent de kracht van uw toorn, wie vreest oprecht uw woede?" (vers 11)

Israël in de nadagen van de woestijn? Het is nog maar de vraag.

Wij dan? In onze dagen? Dringt het werkelijk tot ons door dat God toornen kan en ook toorn? Op zijn volk, op de mensen in de wereld? En dat er dan verschrikkelijke dingen gebeuren. Of dat het in de kerk een ingezonken toestand wordt.

De gebedswoorden van ons tekstvers mogen ons op de lippen branden:

"Leer ons zo onze dagen te tellen dat wijsheid ons hart vervult."

Een wijs hart hebben we wel heel hard nodig. Anders tellen we onze dagen niet goed. Dat wil zeggen: zonder God en zonder de Geest van Christus.

6. Vergoeding

Mozes bidt. Mozes klaagt. "Wij worden geteisterd door uw toorn, HEER." Maar is hij wanhopig? Is de toestand van Gods volk echt hopeloos? Of is er nog uitzicht?

Als het aan het volk ligt niet. Dan zijn hun dagen definitief geteld. Dan stopt de Israëls trein in de woestijn. Dan lopen ze vast in het woestijnzand en in het stof van de aardbodem, waarheen ze terugkeren.

Maar Gods volk kan alleen verder, als de HEER terugkeert naar hen en zich over hen ontfermt. Dat weet Mozes, dat vertrouwt hij. Daar vraagt hij de HEER dan ook om.

"Keer u tot ons, HEER – hoe lang nog? Ontferm u over uw dienaren."

God heeft zich van zijn volk afgekeerd. Maar Mozes bidt God of Hij zich weer omdraait en met zijn gezicht naar Israël toe gaat staan. Of God zijn aangezicht weer over zijn volk wil doen lichten. "Heer, keer terug." Het klinkt bijna als: "Heer, bekeer U. Keer U om in ontferming."

Opvallende woorden van Mozes. Leg ze eens naast vers 3. De Heer zegt tegen de mensenkinderen: "Keer terug, mensenkind, tot stof." En zij sterven, ze keren terug naar hun oorsprong: het stof van de aarde.

Mozes bidt tot God: "*Keer u tot ons, HEER. Kom terug naar uw dienaren en ontferm U over hen.*"

Mozes bidt om de blijken van Gods genade, liefelijkheid en goedheid voor zijn volk.

*"Vervul ons in de morgen met uw liefde,
laat ons van blijdschap juichen, al onze dagen."* (vers 14)

Elke morgen lag er in de woestijn het manna, als blijk van Gods liefdevolle zorg voor Israël. "Laat zo uw liefde elke morgen in overvloed over ons neerdalen, HEER. Wat zullen we dan elke morgen juichen en blij zijn om uw goedheid en grote werken." En dan heeft Mozes wel een heel vrijmoedige vraag aan God in vers 15.

*"Geef ons vreugde, vergoed de dagen dat u ons kwelde,
de jaren dat wij ellende doorstonden"*

Mozes kijkt terug op de veertig ellendige jaren in de woestijn. Dat was vergoeding of boete voor veertig dagen verspieden en het ongeloof daarna.

Maar als God nu naar dezelfde verhouding die veertig ellendige jaren nu eens vergoedt met goedheid en zegen? Voor elke dag van die veertig jaren een jaar van ontferming en goedertierenheid. Wat krijgen we dan een lange periode van vreugde voor het volk. Een eeuwigheid van vreugde bij wijze van spreken. Dan komen we ver over die duizend jaar heen, die bij God als de dag van gisteren zijn.

Dan kunnen we beter ophouden met het tellen van onze dagen en jaren. Want we komen niet klaar. Want Gods goedheid en liefde zijn oneindig over ons. Ook over onze kinderen.

Die kinderen heeft Mozes duidelijk in beeld. Want dat is in zijn dagen de generatie, die het beloofde land mag binnentrekken. Zij zullen daarin de grote werken van God ervaren, zoals de woestijngeneratie Gods werken heeft ervaren in de uittocht uit Egypte en de doortocht door de Rietzee en nog zoveel mee.

"Als God zich weer naar zijn volk keert en zich ontfermt en zijn grote werken laat zien, dan zal het goed zijn wat we doen," zegt Mozes, "dan zal het stand houden." En hij besluit zijn gebed daarmee, met een gebed om Gods genade.

*"Laat ons uw genade zien, Heer, onze God.
Bevestig het werk van onze handen,
het werk van onze handen, bevestig dat."*

Paulus schrijft later bemoedigend aan de christenen in Korinte:

"Kortom, geliefde broeders en zusters, wees standvastig en onwankelbaar en zet u altijd volledig in voor het werk van de Heer, in het besef dat door de Heer uw inspanningen nooit tevergeefs zijn." (1 Korintiërs 15:58)

Tel uw dagen en wees wijs in de Heer.

Heb met Psalm 90 een goede jaarwisseling en een gezegend jaar 2014. Amen.